

sport & bewegen
in de buurt

brengt gezond leven dichterbij

inhoudsopgave

Inleiding	3
Buurtsportcoaches	4
• Procedure	4
• Stimulerende rol	5
Effectief accommodatiegebruik	5
De Sportimpuls	6
• Lokale sport- en beweegaanbieders	6
• Lokale aanpak en samenwerking	6
• Procedure en omvang van de subsidie	7
• Ondersteuning bij het opstellen van Sportimpuls aanvragen	7
• Menukaart Sportimpuls	7
De Sportimpuls Kinderen sportief op gewicht	8
• Bouwstenen	8
• Subsidieaanvraag en ondersteuning	8
Buurtactieplan en buurtscan	9
• Hoe de buurtscan in te zetten	9
• Ondersteuning bij het inzetten van de buurtscan en opstellen van buurtactieplannen	9
Wegnemen belemmeringen	10
Zo kan het werken! Leefstijl	10
Zo kan het werken! Sportdorp	11
• Een leven lang sportief actief in de eigen omgeving	11

inleiding

Met het programma Sport en Bewegen in de Buurt wil minister Edith Schippers van het ministerie van VWS ervoor zorgen dat de gezonde keuze ook een gemakkelijke keuze wordt. Wanneer mensen gemakkelijker kunnen sporten en bewegen, bijvoorbeeld door aansluiting te zoeken bij werk, school of het veldje om de hoek, worden zij gestimuleerd in een actieve en gezonde leefstijl. Om dat te bereiken berust het programma op twee belangrijke pijlers: een vraaggericht lokaal sport- en beweegaanbod en het stimuleren van meer lokaal maatwerk. Het ministerie van VWS heeft samen met de bestuurlijke partners, de VNG en NOC*NSF, ondersteund door Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) en het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB), de hoofdlijnen van het nieuwe programma Sport en Bewegen in de Buurt uitgewerkt. VNO-NCW en MKB-NL onderschrijven deze hoofdlijnen en leveren ook een bijdrage aan het programma in de periode 2012 tot en met 2016.

Mensen die voldoende sporten en bewegen, leggen een stevige basis voor een actieve en gezonde leefstijl. Hiermee kunnen tal van ziekten en aandoeningen worden voorkomen, of is het verloop ervan minder ernstig.

Dorpen en sommige stadswijken hebben vaak een beperkt sport- en beweegaanbod, waardoor er weinig te kiezen valt voor bewoners. En ook een veilig sportklimaat is lang niet overal aanwezig, maar wel cruciaal voor structurele sportbeoefening. Meer keuzemogelijkheden en aanbod op maat moeten mensen uitnodigen en verleiden tot meer sporten en bewegen. Behalve om gezondheidsredenen gaat het in het programma Sport en Bewegen in de Buurt ook om een belangrijke bijdrage te leveren aan sociale en educatieve doeleinden, zoals de ontwikkeling en weerbaarheid van kinderen, het leren over sportiviteit en respect, maatschappelijke participatie en leefbaarheid in de buurt.

Om gemeenten te ondersteunen in het creëren van voldoende sport- en beweegaanbod voor alle inwoners van jong tot oud, investeert het ministerie van VWS in de uitbreiding en een bredere inzet van combinatiefuncties met extra buurtsportcoaches. Dit bouwt voort op de Impuls waarbij combinatiefuncties worden ingezet voor de sectoren onderwijs, sport en cultuur.* 2.900 Buurtsportcoaches gaan actief aan de slag. Doordat zij zowel werkzaam zijn bij een sport- of beweegaanbieder als in tenminste één andere sector, dragen zij eraan bij dat meer mensen in hun eigen nabije omgeving kunnen sporten en bewegen.

• procedure

Gemeenten zijn in maart 2012 door de VNG i.s.m. het Projectbureau Sport en Bewegen in de Buurt (uitgevoerd door Vereniging Sport en Gemeenten) officieel benaderd met de vraag of zij willen deelnemen. Alle gemeenten komen voor deelname in aanmerking. Gemeenten dienen een gemeentelijke deelnameverklaring in te vullen en te ondertekenen. Gemeenten kunnen meedoen voor 60, 80, 100, 120 of 140% van het toegewezen budget. Hiervoor wordt dezelfde verdeelsleutel gebruikt als voor de Impuls brede scholen, sport en cultuur, namelijk het aantal inwoners tot 18 jaar.

Een normbedrag van 50.000 euro per aangestelde fte buurtsportcoach wordt gehanteerd. De rijksoverheid keert 20.000 euro per fte uit aan gemeenten. Deelnemende gemeenten organiseren 60% cofinanciering vanaf het eerste jaar van deelname. De bedragen worden via een decentralisatie-uitkering aan gemeenten beschikbaar gesteld. Vanuit het programma Sport en Bewegen in de Buurt is in 2012 een extra bedrag beschikbaar gekomen van 8 miljoen euro. Dit is vanaf 2013 verhoogd met 11 miljoen euro, waarmee zo'n 1.000 extra buurtsportcoaches structureel kunnen worden aangesteld.

* Medegefinancierd door het Ministerie van OCW

• stimulerende rol

De mogelijkheid om extra buurtsportcoaches aan te stellen en deze breed te kunnen inzetten, sluit aan bij de wensen van gemeenten. De VNG en Vereniging Sport en Gemeenten stimuleren gemeenten aan de slag te gaan met een meer op de omgeving gericht sport- en beweegaanbod en gebruik te maken van de aangepaste impuls aan gemeenten. Zij werken daarbij samen met NOC*NSF en worden ondersteund door NISB.

effectief accommodatiegebruik

Het optimaal benutten van beschikbare ruimten en accommodaties is belangrijk. Hiervoor ligt in veel gevallen de regie bij de gemeente. Sport- en beweegaanbieders kunnen hierop aansluiten, bijvoorbeeld door aanbod te verzorgen op incurante uren of op verschillende locaties. Ook kunnen zij kijken in hoeverre ruimten en accommodaties van andere lokale partners benut kunnen worden. Te denken valt aan een sportzaaltje in een verzorgingshuis waar een sportaanbieder enerzijds beweegaanbod verzorgt voor de cliënten van het verzorgingshuis en anderzijds in de avonden sportlessen geeft aan andere buurtbewoners. Hiermee krijgt het verzorgingshuis meer een ontmoetingsfunctie in een buurt. Er zijn voorbeelden van revalidatiecentra die afspraken met sportaanbieders hebben, waardoor hun sportfaciliteiten ook 's avonds benut worden.

de sportimpuls

De Sportimpuls is een subsidieregeling die lokale sport- en beweegaanbieders financieel ondersteunt bij de opzet van activiteiten die ze ondernemen om meer mensen te laten sporten en bewegen. Deze activiteiten bestaan uit het opstarten en aanbieden van sportaanbod voor mensen die niet of nauwelijks sporten en bewegen of dreigen te stoppen met sporten en bewegen. Vraaggericht werken vormt daarbij het uitgangspunt.

Bij het ontwikkelen en aanbieden van sportactiviteiten is samenwerking essentieel. Samenwerking tussen sport- en beweegaanbieders onderling, en tussen sportaanbieders en gemeenten, onderwijs-, welzijns-, zorginstellingen, GGD'en en het bedrijfsleven. Door gebruik te maken van elkaars sterke punten kan gezamenlijk de sportparticipatie op lokaal niveau worden gestimuleerd en levert iedereen een belangrijke maatschappelijke bijdrage aan de leefbaarheid in de wijk.

• lokale sport- en beweegaanbieders

Organisaties die lokaal sport- en beweegaanbod organiseren kunnen een aanvraag indienen voor budget uit de Sportimpuls. Dat zijn niet alleen sportverenigingen. Ook bijvoorbeeld loopgroepen, fitnesscentra, sportscholen, sportaanbieders op buurtpleinen en ouderencentra die beweegaanbod organiseren kunnen in aanmerking komen voor een subsidie.

• lokale aanpak en samenwerking

Gemeenten spelen een cruciale rol in de Sportimpuls. Zij hebben zicht op wijken waarin de sportparticipatie achterblijft. Op basis van de leeftijdsopbouw in de gemeente kunnen ze bijvoorbeeld bepalen welke leeftijdsgroep veel potentieel heeft om in aanmerking te komen voor een sportstimuleringsprogramma. Voor een aanvraag zijn de steun van de gemeente en onderbouwing met behulp van een buurtactieplan gewenst. Belangrijk is dat de aanvraag integraal wordt opgesteld.

• procedure en omvang van de subsidie

ZonMw is in afstemming met NOC*NSF beheerder van het aanvraag-, toewijzing- en verantwoordingsproces. Nadat een aanvraag volgens een vast format is gedaan, wordt beoordeeld hoeveel budget de aanvrager daadwerkelijk krijgt. Alleen de opstartkosten worden vergoed. Per aanvraag kan minimaal € 10.000,- tot maximaal € 150.000,- worden aangevraagd voor een project van maximaal 24 maanden.

• ondersteuning bij het opstellen van sportimpuls aanvragen

NOC*NSF stelt de inhoudelijke kaders op voor de Sportimpuls. Voor het slagen van de Sportimpuls is het essentieel om lokale sport- en beweegaanbieders proactief te stimuleren en te helpen bij het maken van goede aanvragen. Via NOC*NSF, in samenwerking met de partners, kunnen de lokale sport- en beweegaanbieders worden ondersteund om een Sportimpuls aanvraag op te stellen. Meer informatie over de ondersteuning en de mogelijkheden om subsidie aan te vragen is te vinden op de website www.sportindebuurt.nl.

• menukaart sportimpuls

De Menukaart Sportimpuls is een geselecteerd overzicht van succesvol sport- en beweegaanbod dat de afgelopen jaren ontwikkeld is door sportbonden, beweegaanbieders, fitnessorganisaties en anderen. Binnen het programma Sport en Bewegen in de Buurt krijgen lokale sport- en beweegaanbieders de kans om bestaand succesvol sport- en beweegaanbod naar hun eigen buurt te "kopiëren". Er zijn namelijk al zoveel mooie en inspirerende voorbeelden om mensen aan het sporten en bewegen te krijgen en houden. Sport- en beweegaanbieders kunnen alleen een beroep doen op middelen uit de Sportimpuls als de activiteiten gebaseerd zijn op het aanbod dat op de Menukaart Sportimpuls staat. De Menukaart Sportimpuls is te vinden via de website www.sportindebuurt.nl.

de sportimpuls kinderen sportief op gewicht

De Sportimpuls Kinderen sportief op gewicht (KSG) is een subsidieregeling die lokale sport- en beweegaanbieders ondersteunt bij het ontwikkelen van een uitgebreid en/of verbreed passend sport- en beweegaanbod voor kinderen van 0-4 jaar en/of jongeren van 12-18 jaar met overgewicht of obesitas. Deze kinderen en jongeren worden zo op weg geholpen naar een duurzame sportieve en gezonde leefstijl. De werkwijze van KSG is op hoofdlijnen vergelijkbaar met die van de Sportimpuls, maar verschilt wel op specifieke punten.

• bouwstenen

Weinig interventies speciaal gericht op deze doelgroepen zijn beschikbaar. Lokale sport- en beweegaanbieders moeten bij de samenstelling van hun aanbod gebruik maken van bestaande kennis door bouwstenen toe te passen. Een bouwsteen is relevante, reeds ontwikkelde kennis over hoe (delen van) interventies, goede voorbeelden en instrumenten ingezet kunnen worden voor een goede lokale aanpak. De bouwstenen die relevant zijn voor deze doelgroepen en die in elke aanvraag opgenomen dienen te worden, zijn: samenwerking tussen sport en zorg, ouderparticipatie en opvoedingsondersteuning, sport- en beweegaanbod. Voor KSG is een speciale menukaart ontwikkeld met interventies die één of meer van deze bouwstenen bevatten.

• subsidieaanvraag en ondersteuning

Een lokale sport- en beweegaanbieder moet een aanvraag altijd samen met een lokale gezondheidszorginstelling indienen. Het aan te vragen budget kan minimaal € 50.000,- en maximaal € 150.000,- bedragen. Sport- en beweegaanbieders kunnen inhoudelijke ondersteuning krijgen bij het opstellen van een aanvraag voor KSG. Meer informatie over de ondersteuning en de mogelijkheden om subsidie aan te vragen is te vinden op de website www.sportindebuurt.nl.

buurtactieplan en buurtscan

Het programma Sport en Bewegen in de Buurt richt zich op het vergroten van het bereik van het lokale sport- en beweegaanbod. Idealiter past het aanbod van sport- en beweegaanbieders binnen een bredere gemeentelijke visie op buurniveau: het buurtactieplan. Een buurtactieplan is de 'doorvertaling' van gemeentelijk (sport)beleid naar een uitvoeringsplan op het niveau van een buurt. Veel gemeenten werken al met visies en uitvoeringsplannen op buurniveau. De eerste stap om tot een buurtactieplan te komen is het analyseren van de buurt. Om het analyseren zo effectief mogelijk te doen is het goed om de uitdagingen in de buurt in kaart te brengen en te weten wat de verwachtingen zijn van lokale organisaties en welke bijdrage ze willen leveren. Daarnaast is het aan te raden om voor draagvlak bij bewoners te zorgen en hen actief te betrekken bij het ontwikkelen en uitvoeren van plannen. Om gemeenten te ondersteunen bij deze analyse, hebben VSG en NISB de buurtscan ontwikkeld.

• hoe de buurtscan in te zetten

De buurtscan ondersteunt bij het analyseren van een buurt. De buurtscan is een database die meerdere bestaande instrumenten bevat van onder andere sportraden, advies- en onderzoeksbureaus en van landelijke organisaties. Hoe de buurtscan wordt ingezet hangt af van de lokale situatie, wensen en behoeften. De buurtscan is beschikbaar via de website www.sportindebuurt.nl.

• ondersteuning bij het inzetten van de buurtscan en opstellen van buurtactieplannen

Vanuit de ondersteuningsstructuur Sport en Bewegen in de Buurt kan een gemeente ondersteund worden als zij met de buurtscan aan de slag wil. Een ondersteuner kan advies geven bij het op maat maken van de buurtscan en bij het vertalen van de analyseresultaten naar een buurtactieplan.

wegnemen belemmeringen

De Rijksoverheid wil samen met gemeenten, de sport- en beweegsector en het bedrijfsleven eraan bijdragen dat lokaal (meer) kansrijke verbindingen ontstaan tussen sport- en beweegaanbieders en andere partijen. Bijvoorbeeld door meer ruimte te geven aan ondernemerschap of door het wegnemen van belemmeringen. De 'Taskforce Belemmeringen' heeft zich in 2012 met name gericht op belemmeringen in wet- en regelgeving die kansrijke verbindingen tussen de sportsector en andere sectoren (zoals onderwijs, buitenschoolse opvang, zorg, welzijn en bedrijfsleven) in de weg staan.

In januari 2013 zijn de bevindingen verwerkt in een actieprogramma. Zowel de Rijksoverheid als het werkveld dienen in actie te komen om belemmeringen aan te pakken. Deze acties dienen gericht te zijn op het bevorderen van drie doelstellingen:

1. Het optimaal benutten van de beschikbare ruimte in de buurt voor sport en bewegen.
2. Het optimaal inzetten van de buurtsportcoach.
3. Het optimaal inzetten van de sportsector om mensen aan het sporten en bewegen te krijgen.

Het Actieprogramma Taskforce Belemmeringen Sport en Bewegen in de Buurt is te vinden op de website www.sportindebuurt.nl.

zo kan het werken!

leefstijl

Via een controle van de huisarts kwam aan het licht dat Herman zijn leefstijl flink moest aanpassen. Herman was te zwaar, zijn BMI was veel te hoog en hij was een potentiële diabetespatiënt. Via de huisarts werd Herman geattendeerd op een nieuw project in de buurt, 'Sport en Bewegen in de Buurt', waarbij hij zich kon aanmelden bij een lokaal fitnesscentrum voor dit project. Herman begon aan een leefstijltraject waarin een aantal persoonlijke doelstellingen werden bepaald, variërend van trainingsaanpak, afvallen, eetpatroon en ziekteverzuim. Er kon zelfs gekozen worden bij welke sportaanbieders Herman het traject wilde gaan volgen. Fitnesscentra hadden hiervoor samen met andere sportaanbieders, met name uit het verenigingsleven, een gezamenlijk aanbod ontwikkeld en Herman kon zich aanmelden middels één abonnement.

Herman heeft ervoor gekozen zowel fitness als voetbal op te pakken. Door de recreatieve aard van de activiteiten en de winst in gezondheid, houdt Herman, die eigenlijk niet van sporten hield, het programma lang vol en doet het zelfs met plezier!

zo kan het werken!

sportdorp

• een leven lang sportief actief in de eigen omgeving

In plattelandsgemeenten zijn veel kleine sportverenigingen. In vergelijking met stedelijke gebieden vergt het vergroten van de sportparticipatie in plattelandsgemeenten een andere aanpak. In de provincie Groningen is hiervoor het concept 'Sportdorp' ontwikkeld.

Het project 'Sportdorp' is erop gericht dat er in dorpskernen een sportplek wordt gecreëerd waar elke inwoner een leven lang betrokken is; als actieve sporter of als vrijwilliger in de sport. Sport wordt daarbij dóór en vóór de dorpsinwoners georganiseerd, waarbij de sportverenigingen en andere partijen uit het dorp intensief samenwerken. Het stimuleren van samenwerking tussen verenigingen maakt dat besturen makkelijker wordt, er veel meer vrijwilligers actief zijn en het kader efficiënter inspeelt op de vraag van de leden.

Vanuit een behoeftepeiling onder inwoners van de Sportdorpen is naar voren gekomen welke sporten zij graag zouden willen beoefenen. Binnen de samenwerkingsverbanden wordt vervolgens gekeken welke activiteiten worden opgezet en wie van de sportverenigingen de nieuwe sport(variant) zou willen adopteren. Inwoners uit de dorpen die betrokken zijn bij Sportdorp kunnen daardoor deelnemen aan sport- en beweegactiviteiten die op hun wensen en behoeften zijn afgestemd, in een bereikbare, geschikte omgeving en tegen een betaalbare prijs. Een buurtsportcoach kan de verbindende rol op zich nemen en de sportactiviteiten (laten) realiseren en voor de opstartkosten kan een beroep gedaan worden op de Sportimpuls.

Voor informatie kunt u contact
opnemen met het Projectbureau
Sport en Bewegen in de Buurt

Postbus 16268
2500 BG 's Gravenhage

Bezoekadres:
Nassaulaan 12
2514 JS 's Gravenhage

 070 373 80 53
 info@sportindebuurt.nl

www.sportindebuurt.nl

Foto pagina 3, 8 en omslag: NISB/Colijn van Noort.

Foto pagina 4-5 en omslag: Yalp.